

Koordinator BHP (Art. 208 KP)

I. Kiedy należy wyznaczyć koordynatora BHP

Obowiązek wyznaczenia koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy (koordynatora bhp) wynika z ustawy Kodeks Pracy, a dokładnie z art. 208 §1 „W razie gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy **zatrudnieni przez różnych pracodawców**, pracodawcy ci mają obowiązek:

- **współpracować** ze sobą;
- **wyznaczyć koordynatora** sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu;
- **ustalić zasady współdziałania** uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników;
- **informować siebie nawzajem** oraz pracowników lub ich przedstawicieli o działaniach w zakresie zapobiegania zagrożeniom zawodowym występującym podczas wykonywanych przez nich prac.

W praktyce oznacza to, iż kiedy mamy do czynienia z pracownikami dwóch, lub większej liczby pracodawców wykonujących prace na tym samym terenie, pracodawcy Ci mają obowiązek wyznaczyć koordynatora BHP.

Wyznaczenie koordynatora powinno dokonywać się w formie pisemnej z podaniem pełnych danych koordynatora oraz zakresu obowiązków. Wszyscy pracodawcy powinni podpisać takie porozumienie akceptując wybór koordynatora i zobowiązując się do respektowania jego zaleceń - **take porozumienie jest dobrą praktyką, gdyż nie wynika ono jednoznacznie z przepisów!**

II. Kim jest Koordinator BHP

Koordinator bhp to funkcja pełniona tylko w ściśle określonej sytuacji, a nie stanowisko pracy i nie powinna być sprawowana przez pracownika służby bhp będącego na etacie w Dziale bhp.

Obowiązki na stanowisku pracowników służby bhp są ściśle określone w Rozporządzeniu w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy. Rozporządzenie to określa także, jakie stanowiska są w dziale bhp oraz co należy do zakresu działań służby bhp. Jednocześnie w §2.2 w/w rozporządzenia jest zapisane, iż taki pracownik nie może być obciążany innymi zadaniami niż wymienione w rozporządzeniu. Zapis taki jednak nie dotyczy innego pracownika, który zatrudniony jest przy innej pracy, a któremu zostało powierzone wykonywanie zadań służby bhp.

III. Zakres obowiązków koordynatora BHP

Koordynator BHP sprawuje **nadzór** nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu.

Koordynator BHP powinien dobrze **poruszać się w przepisach BHP** i **potrafić znajdować rozwiązania** w sytuacjach, w których dochodzi do **kolizji** w zakresie przepisów i zasad BHP pomiędzy pracownikami różnych pracodawców, np. jeżeli pracownicy jednego pracodawcy prowadzą prace montażowe na wysokości, a pracownicy drugiego pracodawcy pod nimi prowadzą prace spawalnicze. W takich sytuacjach, koordynator BHP musi **reagować** i proponować rozwiązania organizacyjne/techniczne, które będą mogły **pogodzić** różne prace tych grup pracowniczych na jednym terenie i w jednym czasie. Działalność koordynatora BHP dotyczy więc tylko **punktów styku** działalności różnych pracodawców i związanych z nimi aspektów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Tak jak powyżej wspomniano, Kodeks pracy nie określa jakie prawa i obowiązki posiada koordynator bhp. Z uwagi na to, pracodawcy sami, w drodze porozumienia, muszą określić taki zakres uprawnień i obowiązków koordynatora. Pomimo, że nie jest to wymogiem prawnym, dobrze jest takie porozumienie sporządzić w formie pisemnej i podpisać przez wszystkich wykonawców.

W Polskim prawodawstwie istnieją jednak cztery przepisy branżowe, które bardziej szczegółowo niż Kodeks pracy określają zakres obowiązków koordynatora bhp i nimi możemy się posłużyć przy układaniu takiego zakresu obowiązków.

1. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2006 r. w sprawie bhp przy wykonywaniu niektórych prac z zakresu gospodarki leśnej.

W §6 znajdziemy zakres obowiązków koordynatora, które obejmują w szczególności:

- niedopuszczanie do stosowania sposobów wykonywania prac bezpośrednio zagrażających zdrowiu lub życiu pracujących pracowników;
- niezwłoczne wstrzymanie prac w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników i podjęcie działań w celu usunięcia tego zagrożenia;
- odsunięcie od pracy pracownika nieprzestrzegającego przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 2009 r. w sprawie bhp przy budowie i eksploatacji sieci gazowych oraz uruchamianiu instalacji gazowych gazu ziemnego.

§25.1 stwierdza iż koordynatora powołuje **operator sieci gazowej**, a pkt.2 mówi o obowiązkach koordynatora do których w szczególności należy:

- zapewnienie realizacji prac zgodnie z instrukcją wykonywania prac;
- zapewnienie współpracy osób nadzorujących różne zespoły pracowników;
- ustalenie sposobu łączności i sposobu alarmowania;

- ustalenie harmonogramu prac uwzględniającego zadania wszystkich zespołów wykonawczych;

3. Rozporządzenie Ministra Energetyki z 2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych.

§30.2 mówi: do obowiązków koordynatora, o którym mowa w ust1 pkt 7, należy w szczególności:

- ustalenie harmonogramu prac uwzględniającego zadania wszystkich zespołów realizujących prace, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo lub technologia ich wykonywania;
- zapewnienie współpracy osób kierujących pracami zespołów i osób nadzorujących te prace;
- ustalenie sposobu łączności i sposobu alarmowania w sytuacji zaistnienia zagrożenia lub awarii;

4. Czwartym aktem prawnym, w którym jest mowa o koordynatorze i która najszerszej określa tę funkcję, jest Ustawa Prawo budowlane. W art. 22 ustawodawca wskazuje, że do podstawowych obowiązków kierownika budowy w zakresie bhp należy:

3a) koordynowanie realizacji zadań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia:

- przy opracowywaniu technicznych lub organizacyjnych założeń planowanych robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów, które mają być prowadzone jednocześnie lub kolejno;
- przy planowaniu czasu wymaganego do zakończenia robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów;

3b) koordynowanie działań zapewniających przestrzeganie podczas wykonywania robót budowlanych zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zawartych w odrębnych przepisach dotyczących bhp.

IV. Kto może pełnić funkcję koordynatorem BHP

Przepisy nie określają jakie uprawnienia i kwalifikacje powinna mieć osoba pełniąca tę funkcję. Rzeczą oczywistą jest konieczność posiadania **aktualne szkolenie w dziedzinie BHP**. Ponadto taka osoba powinna mieć dużą wiedzę z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, jak również z zakresu wiedzy technicznej.

Kolejną sprawą jest wiedza praktyczna o prowadzonych pracach. Warto, aby koordynator BHP wiedział na czym polegają prace i jak je bezpiecznie organizować i wykonywać. Przy wyborze koordynatora BHP warto rozważyć wybór osób będących inżynierem, technologiem, kierownikiem robót, itp.

V. Odpowiedzialność pracodawców a odpowiedzialność koordynatora bhp

Obowiązek współpracy pracodawców wynikający z art. 208 KP dotyczy wszystkich pracodawców działających na danym terenie i jest to odpowiedzialność zarówno zbiorowa, jak i indywidualna.

Ustawodawca nie określił wprost, jaka grozi sankcja za niezrealizowanie tego obowiązku, jednakże mając na uwadze to, iż art. 208 KP mieści się w dziale X Kodeksu Pracy zatytułowanym „Bezpieczeństwo i higiena pracy” w rozdziale „Podstawowe obowiązki pracodawcy”, należałoby wskazać, że niewykonanie tego obowiązku przez któregokolwiek z pracodawców oznacza odpowiedzialność wykroczeniową na podstawie art. 283 §1 KP, zgodnie z którym podmioty odpowiedzialne za stan bhp lub kierujące pracownikami, jeśli nie przestrzegają przepisów lub zasad bhp, podlegają karze grzywny od **1 000** do **30 000** zł.

Należy również pamiętać, że zgodnie z art. 220 Kodeksu Karnego kto, będąc odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności **do lat 3**. Natomiast jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności **do roku**. Odpowiedzialności karnej nie będzie podlegał sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

Za przestrzeganie przepisów bhp na terenie budowy, obok poszczególnych pracodawców, odpowiada także kierownik budowy. Uchybienie tym obowiązkom może powodować odpowiedzialność zawodową na podstawie art. 95 pkt 1,3 i 4 Prawa Budowlanego, oraz odpowiedzialność dyscyplinarną. Warto wskazać także, że kierownik budowy nie może uchylić się od tych obowiązków, wskazując, że odpowiedzialnym za ewentualne uchybienia w tym zakresie jest inwestor (wyrok NSA z 8.07.1998 r., IV SA 1429/96). Obok odpowiedzialności na podstawie Prawa budowlanego, kierownik budowy jako osoba odpowiedzialna za bhp, poniesie odpowiedzialność wykroczeniową na podstawie art. 283 KP, a także odpowiedzialność karną na podstawie art. 220 KK.

Odpowiedzialność koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy będzie się sprowadzała przede wszystkim do odpowiedzialności porządkowej na podstawie Kodeksu pracy. Koordynator odpowiada przed pracodawcą za niedopełnienie swoich obowiązków.

Pracodawca na podstawie art. 108 KP może zastosować wobec pracownika karę upomnienia, nagany bądź też karę pieniężną. Znacznie poważniejszą konsekwencją niewykonywania obowiązków przez koordynatora może być rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem bądź bez wypowiedzenia.

Koordynator w rozumieniu Kodeksu pracy nie jest pracodawcą, czy też osobą kierującą pracownikami, co uniemożliwia przypisania odpowiedzialności karnej, czy też wykroczeniowej. Ustawodawca w sposób wyraźny wskazuje w art. 207 KP, że to pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bhp w zakładzie pracy. Natomiast w art. 208 § 2 KP czytamy,

że wyznaczenie koordynatora nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy zatrudnionym przez nich pracownikom.

VI. Podsumowanie

Koordynator BHP to **funkcja** powoływana w sytuacji, gdy jednocześnie w tym samym miejscu pracują pracownicy zatrudnieni u dwóch lub więcej pracodawców. Przepisy nie określają ani konkretnych wymagań kwalifikacyjnych, ani zakresu obowiązków dla koordynatora BHP.

Aby więc móc pełnić tę funkcję prawidłowo, pracodawcy muszą samodzielnie określić zakres obowiązków i uprawnień koordynatora BHP. Osoba do pełnienia tej funkcji powinna być określona z imienia i nazwiska w porozumieniu zawartym między poszczególnymi pracodawcami, gdzie wszyscy ci pracodawcy zgadzają się na pełnienie przez nią tej funkcji i będą respektować jej zalecenia.

Ponadto koordynator bhp powinien uczestniczyć w naradach koordynacyjnych prowadzonych pomiędzy wykonawcami tak, aby na bieżąco być informowanym jakie prace będą wykonywane i na co zwrócić szczególną uwagę.

Z uwagi na powyższe, nie ma możliwości prawidłowej koordynacji prac bez zaangażowania kierowników robót z poszczególnych firm.

Warto pamiętać również, iż wyznaczenie koordynatora nie zwalnia pracodawców z obowiązków w zakresie BHP względem swoich pracowników.